

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Микола ДИВАК
« 19 » 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС ТА УКРАЇНИ»**

рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

галузь знань – 28. «Управління та адміністрування»

спеціальність – 281 «Публічне управління та адміністрування»

освітньо-наукова програма – «Публічне управління та адміністрування»

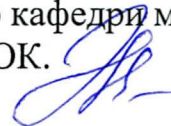
Кафедра менеджменту, публічного управління та персоналу

Форма навчання	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	Самост. робота (год.)	Разом (год.)	Форма контролю
ДФН	2	20	20	110	150	Залік

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти на третьому рівні галузі знань 28 «Управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Робочу програму склала д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу Тетяна ЖЕЛЮК.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, протокол № 6 від 17.10.2023р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор

Михайло ШКІЛЬНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», протокол № 3 від 18.10.23. 2023р.

Голова групи забезпечення спеціальності
д.е.н., проф.

Алла МЕЛЬНИК

Гарант ОНП,
Д-р. економ. наук, професор

Алла МЕЛЬНИК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС ТА УКРАЇНИ»

1. Опис дисципліни «Регіональна політика ЄС та України»

Дисципліна – Регіональна політика ЄС та України	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни – вибіркова Мова навчання: українська
	Спеціальність – 281 «Публічне управління та адміністрування»	Рік підготовки: Денна – 1 Семестр: Денна – 2
Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)	Лекції (год.): Денна – 20 Практичні заняття (год.): Денна – 20
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота (год.): Денна – 110
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Регіональна політика ЄС та України»

Актуальність вивчення дисципліни пов'язана із необхідністю вивчення інституційних, організаційних передумов для реалізації регіональної політики в ЄС, конвергенції національних регіональних політик до стандартів ЄС, розвитку та реалізації власного потенціалу регіонів країн-членів ЄС та тих країн, які претендують на членство для отримання додаткових конкурентних переваг.

Вироблення й реалізація регіональної політики розвинених держав залежить від типу державного устрою: для унітарних держав (Франція, Італія, Греція, Португалія) характерне виокремлення регіональної політики як напряму діяльності центральних органів влади; у федеральних державах (Німеччина, Австрія, Бельгія) значними правами в реалізації регіональної політики володіють суб'єкти федерації, тобто у федеральній державі присутні два суб'єкти реалізації регіональної політики – федеральний центр і регіональні органи влади, тому ухвалення рішень потребує додаткових узгоджень і компромісів, що вимагає додаткових знань та прикладних навиків, які слухачі можуть отримати в рамках вивчення дисципліни.

2.1. Метою вивчення дисципліни.

Основною метою вивчення дисципліни є опрацювання наукових та прикладних засад реалізації регіональної політики ЄС та вивчення передумов конвергенції національної регіональної політики до регіональної політики ЄС. Вивчення механізму реалізації політики добросусідства ЄС відносно України. Напрацювання шляхів посилення результативності процесів співпраці з Євросоюзом у контексті ефективної реалізації державної регіональної політики з урахуванням внутрішніх та зовнішніх викликів.

Регіональна політика в Україні повинна мати свої особливості, зумовлені конкретними обставинами географічного положення, історичного розвитку, формування й розвитку господарського комплексу. Тому категорично неможливо просто перенести досвід держав та територій ЄС у практику регіоналізації нашої держави. Однак досконале вивчення й розуміння закономірностей управління процесом регіональної політики в інших державах дає змогу глибше розуміти процеси, що відбуваються в Україні, зважаючи на специфіку розвитку регіонів.

2.2. Завдання вивчення дисципліни «Регіональна політика ЄС та України»

Завданнями дисципліни є:

- вивчення теоретичних основ реалізації регіональної політики в ЄС;
- розуміння суті процесу європейської інтеграції і основних напрямів подальшої конвергенції країн-учасниць;
- чітке усвідомлення інституційного устрою ЄС та особливостей розподілу повноважень між наднаціональними, національними та регіональними структурами управління;
- одержання знань з основних видів секторальної, горизонтальної, зовнішньої політики ЄС та політики захисту прав громадян;
- практична ідентифікація моделей розвитку держав-членів ЄС;
- формування навичок визначення етапності та критеріальності системного зближення країн-аплікантів на вступ, а також аналіз позитивних та негативних наслідків коінтеграції держав ЦСЄ до Європейського Союзу;
- усвідомлення основних напрямків, механізмів та інструментів зближення України та ЄС.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни за результатами проведення лекцій слухачі повинні:

Знати:

- стан та характер інтеграційних процесів в ЄС;
- особливості формування, розробки та запровадження стратегії коінтеграції України до ЄС;
- етапи формування, розробки та запровадження регіональних стратегій Європейського Союзу;
- механізм оптимізації національно-наднаціональних моделей науково-технічного співробітництва;
- механізм інтеграційних процесів в ЄС;
- етапи інтеграційних процесів в ЄС за участю України;
- організаційно-економічний механізм реалізації публічної політики, виключні компетенції ЄС, спільні компетенції держав націй з ЄС і виключні компетенції національних урядів;
- моделі стратегій регіонального розвитку країн-членів ЄС.

За результатами проведення практичних занять слухачі повинні вміти:

- ідентифікувати моделі регіонального розвитку;
- аналізувати результативність інтеграційних процесів в ЄС;
- аналізувати інструментарій регіональної політики ЄС;
- реалізовувати і використовувати механізми та інструменти горизонтальних та секторальних політик ЄС;
- оцінювати перспективи конвергенції України та ЄС в реалізації регіональної політики;
- працювати у міжнародному просторі, застосовувати управлінські навички у сфері європейської інтеграційної політики;
- вміти розробляти наднаціональні регіональні проекти.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-наукової програми «Публічне управління та адміністрування».

Інтегральні:

Здатність ідентифікувати комплексні проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, у тому числі в дослідницько-інноваційній діяльності, та пропонувати підходи до їх вирішення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або практики публічного управління та адміністрування.

Загальні:

- Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
- Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми.
- Здатність ініціювати дослідницько-інноваційні проекти та автономно працювати під час їх реалізації.
- Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов європейського простору.
- Здатність налагоджувати наукову взаємодію, співробітництво.

Фахові:

- Здатність науково обґрунтовувати, розробляти та здійснювати експертизу нормативно-правових актів, аналітичних довідок, пропозицій, доповідей.
- Здатність забезпечувати належний рівень якості наукових/науково-методичних продуктів, послуг чи процесів.
- Здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями розвитку на загальнодержавному, регіональному, місцевому та на рівні організації.
- Здатність ініціювати, організовувати та керувати інноваційними проектами на різних рівнях публічного управління та адміністрування.
- Здатність планувати й організовувати роботу дослідницьких колективів з вирішення наукових і науково-освітніх завдань.
- Здатність розробляти та проводити комунікативні заходи задля забезпечення громадської підтримки прийняття управлінських рішень на всіх рівнях публічного управління та адміністрування.
- Здатність розробляти нові підходи та адаптувати кращі практики електронного урядування та електронної демократії до потреб сталого розвитку.
- Здатність застосовувати, розробляти й удосконалювати сучасні технології, в тому числі адміністративно-управлінські, інформаційно-комунікаційні технології, в управлінській, адміністративній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності.
- Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення, в тому числі в конфліктних ситуаціях, а також з метою їх запобігання.
- Здатність до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення публічного управління та адміністрування.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із дисциплін „Публічна політика», «Міжнародна економіка», «Регіональна політика» цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, що регламентує роботу ЄС активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завчань.

2.5. Програмні результати навчання.

За результатами навчання слухачі повинні:

1. Знати наукові концепції (теорії), термінологію, історію розвитку та сучасний стан наукових знань, ідентифікувати теоретичні й практичні проблеми з публічного управління та адміністрування.
2. Знати та дотримуватися основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (педагогічній) діяльності.
3. Знати та уміти застосовувати загальні та спеціальні методи наукового пізнання, закони, закономірності та принципи управління для розв'язання проблем публічного управління та адміністрування.
4. Уміти застосовувати сучасні інформаційні технології та інструменти в науковій, освітній (педагогічній) і професійній діяльності.
5. Знати основні засади наукового менеджменту, управління науковими проектами, реєстрації прав інтелектуальної власності.
6. Уміти визначати, оцінювати й обґрунтовувати пріоритетні напрями сталого розвитку на різних рівнях публічного управління та адміністрування.
7. Уміти розробляти нові підходи та адаптувати кращі практики електронного урядування та електронної демократії до потреб сталого розвитку.
8. Уміти готувати проектні запити на фінансування наукових досліджень, розробляти програмні документи (стратегії, програми, концепції) виходячи із аналізу зарубіжного досвіду, оцінки правового і ресурсного забезпечення та добору адекватних механізмів розвитку публічного управління та адміністрування.
9. Уміти розробляти проекти законодавчих та нормативних актів, передбачаючи правові та соціально-економічні ризики та наслідки запроваджених правових норм.
10. Уміти адаптувати й застосовувати сучасні моделі/підходи до управління та адміністрування, а також міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації організаційних структур управління на різних рівнях публічного управління та адміністрування.
11. Уміти отримувати науково-прикладні результати, які сприяють розв'язанню важливої теоретичної або прикладної проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, що мають загальнонаціональне або світове значення.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Теоретичні та прикладні аспекти реалізації регіональної політики ЄС

Тема 1. Теоретичні засади політики ЄС та основні її види.

Біла книга з європейського врядування. Реформування європейського врядування .
Принципи ефективного врядування. Формування європейського громадського простору .
Покращення законотворчого процесу.

Сутність та класифікація видів політики ЄС, правова та економічна основа їх реалізації. Загальна характеристика горизонтальних політик. Механізми та інструменти реалізації соціальної, регіональної, екологічної, конкурентної політики ЄС. Співфінансування спільних проектів через реалізацію компліментарної моделі конвергенції в ЄС.

Секторальні політики Європейського Союзу. Спільна аграрна політика (САП): переваги та недоліки реалізації. Роль та значення «сенситивних галузей» європейської економіки: металургійна промисловість, текстильна індустрія, сільське господарство, рибальство. Енергетична політика, особливості її реалізації; диверсифікація джерел енергопостачання в ЄС. Технологічна політика Європейського Союзу. Рамкові угоди ЄС у сфері наукових досліджень і розробок, основні напрями реалізації у XXI ст. Сьома рамкова угода. Промислова політика ЄС.

Зовнішні політики Євросоюзу та політика щодо громадян. Особливості реалізації торговельної політики. Політика допомоги з розвитку.

Монетарна політика Євросоюзу. Чинники та етапи запровадження євро. Маастрихські критерії конвергенції та механізми забезпечення фінансової дисципліни в зоні євро. Інституційні основи реалізації європейської монетарної політики. Роль та значення Європейського Центрального Банку. Фінансова конвергенція в ЄС. Проблеми і перспективи запровадження євро в нових державах Євросоюзу.

Література [1-5, 13-17, 18, 19,20].

Тема 2. Суть регіональної політики.

Витоки регіональної політики ЄС. Історія європейського регіонального розвитку. Мета регіональної політики ЄС та основні виклики, з якими вона стикається на сучасному етапі. Правове підґрунтя регіональної політики ЄС та процедура прийняття рішень.

Практика здійснення регіональної політики ЄС. Основні цілі регіональної політики ЄС. Інструменти регіональної політики ЄС. Механізми та принципи реалізації регіональної політики ЄС. Оцінювання політики згуртування. Економічне, соціальне та територіальне згуртування. Тенденції зміни ВВП та зближення на національному та регіональному рівнях. Додана вартість політики згуртування. Європейська політика сусідства та її вплив на розвиток регіонального співробітництва .

Оцінювання впливу політики ЄС. Використання експертного середовища. Децентралізація за допомогою агентств. Конвергенція національних політик: відкритий метод координації. Застосування права Співтовариства. Багаторівневе врядування.

Література [1-5, 13-17, 18].

Тема 3. Моделі регіональних політик країн-членів ЄС.

Спільні та відмінні риси регіональних моделей в ЄС. Континентальна модель розвитку. Витоки регіональної політики ЄС. Мета регіональної політики ЄС та основні виклики, з якими вона стикається на сучасному етапі. Правове підґрунтя регіональної політики ЄС та процедура прийняття рішень . Практика здійснення регіональної політики ЄС . Основні цілі регіональної політики ЄС. Інструменти регіональної політики ЄС. Механізми та принципи реалізації регіональної політики ЄС. Оцінювання політики згуртування . Тенденції зміни ВВП та зближення на національному та регіональному рівнях. Додана вартість політики згуртування. Європейська політика сусідства та її вплив на розвиток регіонального співробітництва.

Модель регіональної політики Німеччини. Модель регіональної Франції. Основні напрями політики «дирижизму » та індикативного планування. Національні плани розвитку. Еволюція системи державного регулювання. Децентралізація національної системи управління. Англосаксонська регіональна Економічна модель (ОБ'ЄДНАНЕ королівство Великобританії ТА Північної Ірландії, Республіка Ірландія). Середземноморська економічна модель (Італія, Іспанія, Португалія, Греція)

Скандинавська модель розвитку (Швеція, Фінляндія, Данія). Позиції скандинавських країн в світовій та в європейській економіці. Причини «пізнього» членства в ЄС. Форми інтеграції з ЄС. Структура господарства. Інноваційні моделі розвитку конкурентоспроможності скандинавської економіки. Еволюція соціальної моделі.

Література [1-5, 13-17,18,20].

Тема 4. Особливості економічних моделей нових членів ЄС.

Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі та після європейської інтеграції.

Позиції нових держав-членів в економіці ЄС: економічна та соціальна диференціація. Спільні та відмінні риси трансформаційних процесів в державах ЦЄ. Особливості імплементації «спільного доробку» ЄС. Роль спеціальних програм адаптації до членства «Про-ексешин» та «Пост-ексешин».

Польська модель «шокової терапії» Л. Бальцеровича, наслідки її реалізації. Сучасна структура господарства Польщі, зовнішньоекономічні зв'язки. Розвиток відносин з Україною. Причини випереджаючого фінансування Європейських проектів з боку структурних фондів ЄС та фонду Згуртування.

Угорська економічна модель «градуалізму». Структура господарства Угорщини. Проблеми зовнішнього боргу. Специфіка діяльності угорських фірм в країнах ЦСЄ.

Особливості економік Чехії та Словаччини. Специфіка використання новими країнами-членами структурних фондів ЄС, Фонду Згуртування та фінансових механізмів європейських ініціатив.

Проблема формування оптимальної територіальної моделі Європейського Союзу. Сутність та структура Копенгагенських критеріїв членства в ЄС.

Позиції України в економіці Європи. Структура експорту та імпорту з ЄС. Основні напрямки конвергенції України та ЄС. Роль та значення «Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами» (1994).

Самміти Україна-ЄС та їх рішення. Дорожня карта «Україна-ЄС». Інституційні основи зближення. Гармонізація горизонтальних та секторальних політик України та ЄС. Розвиток єврорегіонального співробітництва. Створення Спільного європейського економічного простору.

Послання Європейської Комісії Європарламенту «Ширша Європа-сусідство» (березень 2003 р.) та перспективи розвитку відносин України з ЄС. Шляхи та напрями диверсифікації транскордонного співробітництва з ЄС. Дорожня карта «Україна-ЄС».

Перспективи укладення Угоди про асоціацію та Угоди про поглиблену зону вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Література [1-5, 13-17,18, 20].

Змістовий модуль 2. «Моделі регіональної політики в Україні та її конвергенція до регіональної політики ЄС»

Тема 5. Історичний досвід європеїзації державного управління та місцевого самоврядування в Україні.

Суть та інституційні засади реалізації регіональної політики в Україні. Організаційні та економічні інструменти реалізації регіональної політики в Україні. Типи та моделі регіональної політики в Україні.

Концептуальні положення нової парадигми регіонального розвитку України. Тенденції нової регіональної політики на основі систематизації та оцінки хронології особливостей регіонального розвитку ЄС. Проблеми соціально-економічного становища регіонів України, що перешкоджають збалансованості їхнього розвитку та спричиняють нерівність. Базові фактори, які формують переваги або бар'єри просторого розвитку. Збереження просторової нерівномірності та міжрегіональних соціально-економічних диспропорцій, низька інтенсивність інтеграційних процесів у формуванні внутрішнього ринку країни, повільні структурні зрушення, нестабільна та загрозлива політична ситуація. Актуальність для практики управління регіональним розвитком в умовах здійснення реформи місцевого самоврядування розробки складових інноваційного механізму та вироблення інструментів їх реалізації з метою підвищення рівня керованості процесом надання якісних публічних послуг громадянам.

Стратегія регіонального розвитку на предмет її відповідності принципам та положенням сучасної регіональної політики ЄС. Необхідність оновлення парадигми розвитку регіонів України для забезпечення сталого ендогенного зростання шляхом: розкриття потенціалу розвитку регіонів на засадах фінансової децентралізації та реалізації внутрішнього потенціалу економічного зростання; удосконалення міжбюджетних відносин; розширення повноважень регіональних органів управління; зближення результатів діяльності економіки регіону до потреб її мешканців з урахуванням

унікального характеру економічного розвитку та спеціалізації. Ключові фактори розвитку регіонів: інноваційно-інституційні детермінанти, людський капітал, інститути розвитку, управлінський ресурс, культурний імператив та інші.

Література: [4,5, 6,7,8,9,10,11,12, 19, 27-29].

Тема 6. Моделі конвергенції регіонів України до ЄС

Напрями зближення моделей економічного розвитку регіонів України та ЄС здійснюється: визначення стратегії саморозвитку регіонів, створення кластерів, підвищення конкурентоспроможності транскордонних регіонів, проведення структурної перебудови економіки регіонів, фінансування інноваційних досліджень, забезпечення освітянських послуг.

Пріоритети розвитку регіонів і їх підтримка через формування кластерів. Переваги кластерів: зміцнення співробітництва між бізнесом, наукою та державою, зростання ефективності роботи компаній та активізація їх інноваційної діяльності, підвищення інвестиційної привабливості регіонів, стимулювання розвитку бізнесу, формування замкненого виробничого циклу у межах регіону/країни. Створення транскордонних кластерів Україна та ЄС. Міжрегіональне співробітництво: реінтеграція та консолідація країни; інфраструктурна цілісність країни; капіталізація та оптимізація використання ресурсів.

Форми міжрегіонального співробітництва з участю та без участі органів влади та самоврядування в різних сферах: економічній, торговельній, науково-технічній, культурній.

Функціонування міжнародних утворень у транскордонному просторі. Єврорегіональне співробітництво. Інституціональний розвиток транскордонного співробітництва і поява нових його організаційних форм (ЄУТС, ОЄС, транскордонні партнерства, транскордонні кластери тощо).

Література: [6,7,8,9,10,11,12, 19, 27-29].

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Регіональна політика ЄС та України»

Денна/заочна форми навчання

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні та прикладні аспекти реалізації регіональної політики ЄС</i>			
Тема 1. Теоретичні засади політики ЄС та основні її види.	2	2	15
Тема 2. Суть регіональної політики.	4	4	20
Тема 3. Моделі регіональних політик країн-членів ЄС.	4	4	20
Тема 4. Особливості економічних моделей нових членів ЄС.	2	2	20
<i>Змістовий модуль 2. «Моделі регіональної політики в Україні та її конвергенція до регіональної політики ЄС</i>			
Тема 5. Історичний досвід європеїзації державного управління та місцевого самоврядування в Україні.	4	4	20
Тема 6. Моделі конвергенції регіонів України до ЄС	4	4	15
Разом	20	20	110

4. Тематика практичних занять

Змістовий модуль 1. Теоретичні та прикладні аспекти реалізації регіональної політики ЄС

Практичне заняття № 1

Тема 1. Теоретичні засади політики ЄС та основні її види.

Мета: формування навиків щодо аналізу інституційних передумов та механізму формування регіональної політики в ЄС

Питання для обговорення:

1. Біла книга з європейського врядування.
2. Сутність та класифікація видів політики ЄС.
3. Інституційні основи реалізації європейської політики.
4. Фінансова та інституційна конвергенція в ЄС.

Література [2,3,4,9,12,13, 18].

Практичне заняття № 2,3

Тема 2. Суть регіональної політики.

Мета: формування навиків щодо розуміння механізму реалізації регіональної політики в ЄС

Питання для обговорення:

1. Історія європейського регіонального розвитку.
2. Мета регіональної політики ЄС та основні виклики, з якими вона стикається на сучасному етапі.
3. Правове підґрунтя регіональної політики ЄС та процедура прийняття рішень.
4. Практика здійснення регіональної політики ЄС.
5. Основні цілі та інструменти регіональної політики ЄС.
6. Оцінювання політики згуртування.
7. Оцінювання впливу політики ЄС. Використання експертного середовища.
8. Конвергенція національних політик: відкритий метод координації.
9. Багаторівневе врядування.

Література [2,3,4,9,12,13, 18].

Практичне заняття № 4,5

Тема 3. Моделі регіональних політик країн-членів ЄС.

Мета: формування навиків щодо оцінювання результативності реалізації регіональної політики в країнах членах ЄС

Питання для обговорення:

1. Спільні та відмінні риси регіональних моделей в ЄС.
2. Континентальна модель розвитку.
3. Європейська політика сусідства та її вплив на розвиток регіонального співробітництва.
4. Модель регіональної політики Німеччини.
5. Модель регіональної Франції.

6. Англосаксонська регіональна економічна модель (Об'єднане королівство Великобританії та Північної Ірландії, Республіка Ірландія).
7. Середземноморська економічна модель (Італія, Іспанія, Португалія, Греція)
8. Скандинавська модель розвитку (Швеція, Фінляндія, Данія).
9. Форми інтеграції з ЄС.

Література [2,3,4,9,12,13, 18].

Практичне заняття № 6,7

Тема 4. Особливості економічних моделей нових членів ЄС.

Мета: оцінювати результативність реалізації регіональної політики після інтеграції до ЄС

Питання для обговорення:

1. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі та після європейської інтеграції.
2. Позиції нових держав-членів в економіці ЄС: економічна та соціальна диференціація.
3. Спільні та відмінні риси трансформаційних процесів в державах ЦЄС.
4. Особливості імплементації «спільного доробку» ЄС.
5. Роль спеціальних програм адаптації до членства

Література [2,3,4,9,12,13].

Змістовий модуль 2. «Моделі регіональної політики в Україні та її конвергенція до регіональної політики ЄС

Практичне заняття № 8,9

Тема 5. Історичний досвід європеїзації державного управління та місцевого самоврядування в Україні.

Мета: оцінювати послідовність реалізації регіональної політики в Україні, її форми, доктрини, концепції.

Питання для обговорення:

1. Суть та інституційні засади реалізації регіональної політики в Україні.
2. Організаційні та економічні інструменти реалізації регіональної політики в Україні.
3. Типи та моделі регіональної політики в Україні.
4. Концептуальні положення нової парадигми регіонального розвитку України
5. Тенденції нової регіональної політики на основі систематизації та оцінки хронології особливостей регіонального розвитку ЄС.
6. Проблеми соціально-економічного становища регіонів України. Ключові фактори розвитку регіонів: інноваційно-інституційні детермінанти, людський капітал, інститути розвитку, управлінський ресурс, культурний імператив та інші.
7. Стратегія регіонального розвитку на предмет її відповідності принципам та положенням сучасної регіональної політики ЄС.

Література [2,3,4-10,12,13, 19, 27-29].

Практичне заняття № 10

Тема 6. Моделі конвергенції регіонів України до ЄС

Мета: знати та аналізувати моделі конвергенції регіонів України до ЄС.

Питання для обговорення:

1. Напрями зближення моделей економічного розвитку регіонів України та ЄС.
2. Визначення стратегії саморозвитку регіонів, створення кластерів, підвищення конкурентоспроможності транскордонних регіонів.
3. Створення транскордонних кластерів Україна та ЄС.
4. Міжрегіональне співробітництво: реінтеграція та консолідація країни; інфраструктурна цілісність країни; капіталізація та оптимізація використання ресурсів.
5. Форми міжрегіонального співробітництва з участю та без участі органів влади та самоврядування в різних сферах: економічній, торговельній, науково-технічній, культурній.
6. Функціонування міжнародних утворень у транскордонному просторі. Єврорегіональне співробітництво.
7. Інституціональний розвиток транскордонного співробітництва і поява нових його організаційних форм

Література: [6,7,8,9,10,11,12, 19, 27-29].

6. Самостійна робота студентів

№ п/п	Тема та зміст самостійної роботи	К-сть годин д/з	Форма представлення
1.	Опрацювання лекційного матеріалу, навчальної літератури, спеціальних джерел інформації, незалежних джерел та рекомендацій неурядових аналітичних центрів	30	Підготовка доповідей з проблемних питань, презентацій
2.	Оволодіння інструментарієм проведення аналітико-прогнозних розрахунків та набуття умінь практичного використання набутих знань: вивчення методик, засвоєння та розробка алгоритмів прогнозування процесів і явищ; підготовка аналітичних таблиць та матриць.	30	Підготовка спеціальних таблиць, матриць, форм. Розробка алгоритму розрахунків
3	Виконання контрольного завдання.	50	Презентація або оформлена робота.
	Всього	110	

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Регіональна політика ЄС та України» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: стандартизовані тести; поточне опитування; тестування та опитування; командні проекти; аналітичні звіти; розрахункові та презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіа проектора та інших ТЗН; практичні заняття у формі тренінгів, круглих столів, ділових ігор; розв'язання практичних задач та робота над управлінськими ситуаціями під керівництвом викладача та самостійно; робота в Інтернеті.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

В процесі вивчення дисципліни „ Регіональна політика ЄС та України ” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи здобувача:

- поточне тестування та усне опитування ;
- залік.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
75-89	добре	B (дуже добре)
		C (добре)
60-74	задовільно	D (задовільно)
		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	Для всіх тем підготовлені електронні варіанти та презентації

Перелік методичних вказівок та матеріалів

№	Найменування	К-ть примірників
1.	Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Регіональна політика ЄС та України»	(електронний варіант)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Друковані наукові, навчально-методичні, науково-популярні та інші видання

1. Желюк Т.Л. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Регіональна політика ЄС та України». Тернопіль. ЗУНУ. 2021.
2. Європейська регіональна політика: натхнення для країн, що не входять до ЄС? Застосування принципів та обмін досвідом. URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/international/external_uk.pdf
3. Куйбіда В. С. Нова регіональна політика ЄС: уроки для України : аналіт. зап. / В. С. Куйбіда, Л. І. Федулова. Київ : НАДУ, 2019. 24 с. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/198/files/1d7ad593-7d76-4941-bcfa-1d0cb1fbf345.pdf>
4. Латушко Н.А. Эволюция моделей региональной политики в контексте теорий региональной экономики. Economics: Yesterday, Today and Tomorrow. 2017. Vol. 7. Is. 11A. P. 46-52.
5. Полікарпова, О. Регіональна політика ЄС: практичний досвід для України . *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2015. Вип. 3. С. 101-110.

6. Полякова Ю.В. Пріоритети забезпечення конкурентоспроможності регіонів України : монографія. Львів: ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України”. 2018. 336 с.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.10.2020).
8. Регіональна політика та регіональний розвиток в Україні. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/news/2016/06/07/vebinarRPPA2016.pdf>
9. Структурна модернізація економіки: прогностичні сценарії та перспективи розвитку регіону: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. М.Ф. Шарко. Херсон: ПП Вишемирський В.С. 2018. 338 с.
10. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: Виклики та пріоритети України. / наук. редактор В. С. Кравців. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». 2018. 157 с.
11. Zheliuk T. Cluster Policy of Innovative Development of the National Economy: Integration and Infrastructure Aspects : monograph / under the editorship of professor Svitlana Smerichevska. Poznań: Wydawnictwo naukowe WSPiA, 2020. 382 pages. PP.225-243
12. Zheliuk T. Decentralization in regional management system Regionalisation in Central-Eastern European countries: Bulgaria, Poland, Russia Slovakia, Ukraine – Berlin, 2016, 360 p.- P.52-61
13. Regional policy Info. European Commission. NUTS [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nuts_nomenclature/introduction
14. Regular users of the internet are persons who use the internet on average at least once a week, every day or almost every day Eurostat. Hyperlink to the table [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table000506>
15. General Disclaimer of the EC website: Last update: 17.02.2016. Code: tgs0005028 28 Feb 2016 18:27:14 CET
16. Soderbaum F. 2015: Early, Old, New and Comparative Regionalism. The Scholarly Development of the Field, KFG Working Paper Series. 2015. No.64, Oct. URL: https://www.polsoz.fu-berlin.de/en/v/transformeurope/publications/working_paper/wp/wp64/WP-64-Soderbaum.pdf (дата звернення: 25.10.2020).
17. Telo’ M. Interregionalism and the European Union. Post-revisionist Approach to Europe’s Place in a Changing World. L., 2016. 460p. (дата звернення: 25.10.2020).
18. Soderbaum F. Theories of Regionalism. Routledge handbook of Asian Regionalism / ed. M. Beeson, R. Stubbs. L., 2012. Pp. 18.

Електронні видання:

19. Регіональна політика Європейського Союзу : підручник / [за ред. Віктора Чужикова]. К.: КНЕУ, 2016. 495. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/evrointegracii/Pidruchnik_ERDM_2016.pdf
20. Федулова Л. І., Ємельяненко Л. М. Адаптація принципів нової регіональної політики ЄС в стратегічному курсі регіонального розвитку України. *Ефективна економіка. 2020. № 11.* URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8335>

Відкриті бази даних:

21. European Commission, Головне управління регіональної політики. URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm
22. Національний портал відкритих даних URL: <http://data.gov.ua/>
23. База даних «Законодавство України» URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

24. Офіційний Урядовий портал. URL:: <http://www.kmu.gov.ua> .
25. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.
26. Global Competitiveness Index (GCI) : звіт CEФ URL: : <http://www.cesifo-group.de>.
27. Imd world competitiveness yearbook 2016 URL:
<http://www.imd.org/uupload/imd.website/wcc/scoreboard.pdf>
28. Представництво Євросоюзу в Україні. URL:
https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
29. Підтримка політики регіонального розвитку в Україні. URL: <http://surdp.eu>
30. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України URL: <http://www.minregion.gov.ua>.